

Blauwdruk Op weg naar werk

Aanleiding

Arbeidsparticipatie van nieuwkomers is een actueel thema. Nu de verantwoordelijkheid voor de inburgering vanaf 2021 weer bij de gemeenten komt te liggen, bereiden veel gemeenten zich hier al op voor. Een van de thema's hierbij is vanzelfsprekend de arbeidsparticipatie van nieuwkomers. Hoe zorg je ervoor dat nieuwkomers zo snel mogelijk aan de slag aan, liefst al tijdens de inburgering?

In 2018 heeft Cubiss samen met Bibliotheek Theek 5 het project 'Op weg naar werk in Oosterhout' opgezet, mede mogelijk gemaakt door het Oranje Fonds. Door het succesvolle resultaat hiervan (tevreden nieuwkomers en samenwerkingspartners, veel matches op het gebied van vrijwilligerswerk, die in een enkel geval zelfs tot betaald werk hebben geleid) heeft Cubiss binnen het thema 'Nieuwe Brabanders' een aanjagende rol op zich genomen om dit project ook bij andere Brabantse bibliotheken tot stand te brengen. Het thema Nieuwe Brabanders is onderdeel van het provinciaal gesubsidieerde project Versterken taalvaardigheid.

Het idee

Bij het project 'Op weg naar werk' worden nieuwkomers gekoppeld aan allerlei organisaties waar veel vrijwilligers werken. Nieuwkomers doen bij deze organisaties gedurende minstens drie maanden vrijwilligerswerk. Het project is ontstaan uit bevindingen van eerdere projecten, waaruit bleek dat nieuwkomers graag hulp willen bij het vinden van (vrijwilligers)werk. De bibliotheek heeft in dit project een belangrijke verbindende rol: de matches tussen nieuwkomers en betrokken organisaties vinden bij voorkeur letterlijk plaats in de bibliotheek.

Doel

'Op weg naar werk' dient meerdere doelen tegelijk. Ten eerste is er de taal. Het is algemeen bekend dat een taal sneller en beter geleerd wordt als de taalleerder de nieuwe taal, naast in de taalles, ook kan toepassen in een werk- of opleidings situatie. Daarnaast kunnen de nieuwkomers door hun vrijwilligerswerk participeren in de maatschappij. Op deze manier kunnen ze hun steentje bijdragen en hun netwerk en zelfvertrouwen vergroten. Ook activeert het vrijwilligerswerk hen om na lange tijd weer aan het werk te gaan. Tot slot maken ze kennis met een Nederlandse organisatie, met werken in Nederland en met de Nederlandse arbeidsmarkt. Kortom, de nieuwkomer werkt door vrijwilligerswerk te doen op verschillende manieren aan zijn persoonlijke ontwikkeling.

'Door dit project heb ik weer vertrouwen in mijn leven in Nederland gekregen, ik durf nu te dromen dat ik ook hier een toekomst op kan bouwen!' (deelnemer pilot 'Op weg naar werk').

De opzet

De bibliotheekorganisatie heeft in dit project een aanjagende en coördinerende rol. Per gemeente kan de exacte rol van de bibliotheekorganisatie verschillen, afhankelijk van de intensiteit van de samenwerking met andere partners. Er is een aantal hoofdactiviteiten om dit project tot stand te brengen:

Afstemming met de gemeente

Omdat de inburgering binnenkort weer onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid valt is het belangrijk om als bibliotheek een zichtbare partner op dit terrein te worden. Een eerste stap om dit project op te gaan zetten is dan ook afstemming hierover met de gemeente. Hoe kijken zij aan tegen de rol van de bibliotheek op dit terrein en kunnen zij zich hierin vinden? Zonder commitment van de gemeente is de kans van slagen niet zo groot en is starten eigenlijk niet wenselijk.

Werving deelnemende organisaties

Indien er commitment is van de gemeente is een volgende stap goed na te denken over interessante samenwerkingspartners. Dit kunnen organisaties zijn die deelnemers uiteindelijk gaan plaatsen, maar ook samenwerkingspartners die een verbindende rol kunnen spelen (denk aan Vluchtelingenwerk, welzijnsorganisaties) zijn in deze fase belangrijk om te benaderen. Organisaties waar deelnemers uiteindelijk vrijwilligerswerk kunnen doen zijn bijvoorbeeld musea, theaters, sportverenigingen, lokale omroep, kinderboerderijen, onderwijsinstellingen en zorgorganisaties. Afhankelijk van de lokale context kunnen dit andere organisaties zijn. Het aantal organisaties hangt natuurlijk af van de schaal waarop het project wordt uitgevoerd. Gezamenlijk vormen deze samenwerkingspartners (vertegenwoordigers hieruit) de projectgroep.

Werving deelnemers

Vrijwel elke bibliotheek beschikt tegenwoordig over een taalhuis. Veel mensen die passen binnen de doelgroep van 'Op weg naar werk' komen op taallessen of cursussen bij het taalhuis. Het ligt dus voor de hand om

daar de werving te starten. Ook de gemeente speelt hier een belangrijke rol in, bijvoorbeeld door actief te verwijzen naar het project door klantadviseurs bij de gemeente of door deelnemers aan de participatieverklaring op het project te wijzen. Samenwerkingspartners zoals Vluchtelingenwerk of scholen voor inburgering kunnen hierin ook een rol spelen.

Koppeling deelnemers – organisaties

Deze fase is cruciaal en kan op verschillende manieren worden uitgevoerd. Er kan gekozen worden voor aparte bijeenkomsten voor geïnteresseerde deelnemers en geïnteresseerde organisaties (dit hangt af van de grootte van het project).

De nieuwkomers worden getraind op het gebied van vrijwilligerswerk: wat is het en waarom is het belangrijk? Hoe werkt vrijwilligerswerk, waar moet je je aan houden, waar kun je het vrijwilligerswerk gaan doen?

De bijeenkomst voor vrijwilligerscoördinatoren van deelnemende organisaties kan gericht zijn op wat het vraagt van een organisatie om nieuwkomers te begeleiden: over cultuurverschillen, de taalbarrière, over hoe grenzen te stellen. Hiervoor kan bijvoorbeeld een specialist van Vluchtelingenwerk of Humanitas worden ingehuurd.

Na deze afzonderlijke bijeenkomsten vindt de bijeenkomst plaats waarin geïnteresseerde deelnemers en organisaties elkaar ontmoeten en de koppeling gaat plaatsvinden. Nieuwkomers presenteren zichzelf en vertellen bij wat voor soort organisatie ze vrijwilligerswerk willen doen, welke uren ze beschikbaar zijn, wat hun achtergrond is, etc. Vervolgens wordt gekeken hoe dit matcht met het aanbod van de deelnemende organisaties. Dit kan ter plaatse, maar is niet per se noodzakelijk. Er kan ook gekozen worden om achteraf de deelnemers te benaderen en ze een match voor te leggen op basis van hun gegeven voorkeuren. Een en ander is afhankelijk van de grootte (het aantal nieuwkomers) van het project. Er kan ook gekozen worden om geen afzonderlijke bijeenkomsten te houden voor deelnemers en organisaties, bijvoorbeeld als deelnemers al uitleg hebben gekregen over vrijwilligerswerk in bijvoorbeeld het traject van de participatieverklaring. Deze keuze is dus context-afhankelijk.

Bij alle bijeenkomsten worden elementen uit de collectie van de bibliotheek gebruikt die interessant zijn voor de doelgroep. Naast boeken worden ook andere materialen gebruikt, zoals toegankelijke apps, filmfragmenten en interessante artikelen. Zo worden de nieuwkomers attent gemaakt op de uitgebreide bibliotheekcollectie en hoe ze die in kunnen zetten voor hun persoonlijke ontwikkeling en taalverwerving.

Begeleiding deelnemers – organisaties

Bij de eerste koppeling tussen deelnemer en organisatie is het wenselijk dat er iemand uit de projectgroep aanwezig is. Dit kan een vertegenwoordiger van de bibliotheek zijn (of een van de projectgroepleden, bijvoorbeeld iemand van Vluchtelingenwerk).

Evaluatie deelnemers – organisaties

Ongeveer een half jaar (of driekwart jaar) na de matching is een goed moment om stil te staan bij het verloop. Te denken valt aan een bijeenkomst voor de vrijwilligers(coördinatoren) van de betrokken organisaties om hun ervaringen te delen en kennis uit te wisselen en een bijeenkomst waarin juist de nieuwkomers vertellen over hun ervaringen als vrijwilliger. Op basis hiervan kunnen lessen geleerd worden: hoe zijn de matches verlopen, hoe kijken de nieuwkomers aan tegen het vrijwilligerswerk, welke ondersteuning hebben de deelnemende organisaties eventueel nodig, zouden nieuwkomers dit vrijwilligerswerk aanraden aan andere nieuwkomers, welke vervolgstappen zijn nu nodig om deze nieuwkomers verder te begeleiden in hun weg naar betaald werk.

Verwachte resultaten

- Een x aantal nieuwkomers is gekoppeld aan lokale organisaties waar vrijwilligers werken. Hierdoor maken zij kennis met de Nederlandse taal, cultuur en identiteit. Het aantal nieuwkomers is afhankelijk van de grootte van de gemeente, de gewenste tijdsinvestering, etc.
- Een x aantal Nederlandse vrijwilligers hebben kennisgemaakt met nieuwkomers, hen begeleid als vrijwilliger en een bijdrage geleverd aan hun integratieproces.
- De nieuwkomers hebben een eerste stap gezet richting de reguliere arbeidsmarkt.
- De nieuwkomers zijn opnieuw in contact gekomen met elkaar (in sommige gevallen tijdens het vrijwilligerswerk, in alle gevallen tijdens het uitwisselen van ervaringen).
- De nieuwkomers zijn verbonden aan de bibliotheek en haar collectie: ze weten welke items hen kunnen helpen bij hun werk als vrijwilliger (bijvoorbeeld in de vorm van een verhaaladvies).

Samenwerkingspartners

Gemeente, welzijnsorganisaties, scholen voor inburgering, Vluchtelingenwerk, organisaties waar veel met vrijwilligers gewerkt wordt (denk aan: musea, theaters, sportverenigingen, lokale omroep, kinderboerderijen, onderwijsinstellingen en zorgorganisaties).

Rol van de bibliotheek

De openbare bibliotheek krijgt steeds meer een brede maatschappelijke functie. Als verbinder en als initiator. Bibliotheken zijn een belangrijke partner op het gebied van een leven lang leren, zelfredzaamheid en participatie. 'Op weg naar werk' kan bibliotheken helpen hun rol te pakken op het gebied van inburgering en arbeidsparticipatie, altijd in samenwerking met andere partners. Als bibliotheek kun je aangeven dat je graag een actieve rol wilt spelen op het terrein van inburgering, omdat dit past bij de beleidsdoelen van de bibliotheek. Ook is het in lijn met de kernfuncties die in de Wsob (de Wet Stelsel Openbare Bibliotheken) zijn geformuleerd, zoals de kernfunctie Ontwikkeling en Educatie en Ontmoeting (en Debat). 'Op weg naar werk' is als project heel goed in te zetten in het inburgeringstraject, waar veel gemeenten nu over aan het nadenken zijn, gezien de verantwoordelijkheid die gemeenten vanaf 2021 krijgen op het terrein van inburgering. Als bibliotheek is het goed om nu al zichtbaar te zijn als partner op dit gebied.

Kosten

De grootste inzet van uren zit aan het begin van het traject. Uitgaande van een groep van ongeveer 20 nieuwkomers en 6 deelnemende organisaties is een schatting van de te besteden uren voor een bibliotheek:

Vorbereiding: Gesprekken met gemeente, samenwerkingspartners en deelnemende organisaties en bijeenkomsten van de projectgroep: 40-50 uur

Uitvoering: bijeenkomsten nieuwkomers / deelnemende organisaties (afhankelijk van de gekozen opzet): 25-30 uur

Matching deelnemers – organisaties (eerste gesprekken): 40-50 uur

Evaluatie deelnemers en organisaties: 30-35 uur

Beschikbare documenten

- Deze blauwdruk, lokaal aan te passen als projectplan.
- Themaboekje 'Op weg naar werk: Informatie en inspiratie over de Nederlandse cultuur' (collectie-informatie, eventueel lokaal aan te passen).
- Themaboekje 'Werken en Studeren: Informatie over onderwijs, werk & vrijwilligerswerk' (collectie-informatie, eventueel lokaal aan te passen).
- Flyer 'Op weg naar werk', lokaal aan te passen.

Mogelijke ondersteuning door Cubiss

- Informeren van bibliotheken over de ervaringen/aanpak.
- Bibliotheken helpen met het maken van een plan van aanpak. Hoe kunnen zij het project in hun gemeente uitvoeren?
- Subsidiewerving.
- Aanleveren van documenten die bibliotheken kunnen gebruiken.
- Informeren over nieuwe inburgeringswet 2020.

Meer informatie?

Neem contact op met Nieke Geschiere, adviseur bij Cubiss, via n.geschiere@cubiss.nl.